

Bruksela, 19 maja 2026 r.
(OR. en)

9302/26

JAI 590
SCHENGEN 9
SCH-EVAL 22
FRONT 94
IXIM 111
MIGR 134
ASILE 46
ENFOPOL 174
COMIX 112
CORDROGUE 65
VISA 52
CH
IS
LI
NO

PISMO PRZEWODNIE

Od: Sekretarz generalna Komisji Europejskiej (podpisała dyrektor Martine DEPREZ)

Data otrzymania: 18 maja 2026 r.

Do: Thérèse BLANCHET, sekretarz generalna Rady Unii Europejskiej

---

Nr dok. Kom.: COM(2026) 150 final

Dotyczy: KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW
Sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen w 2026 r.

Delegacje otrzymują w załączeniu dokument COM(2026) 150 final.

Zał.: COM(2026) 150 final

Bruksela, dnia 18.5.2026 r.
COM(2026) 150 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY
EUROPEJSKIEJ, RADY, EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-
SPOŁECZNEGO I KOMITETU REGIONÓW**

Sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen w 2026 r.

{SWD(2026) 150 final}

SPRAWOZDANIE W SPRAWIE STANU STREFY SCHENGEN W 2026 R.

1. STREFA SCHENGEN W ZMIENIAJĄCYM SIĘ ŚWIECIE: KONSOLIDACJA I GOTOWOŚĆ NA PRZYSZŁE WYZWANIA

Od czasu wprowadzenia cyklu Schengen w 2022 r. ⁽¹⁾ w rocznym sprawozdaniu w sprawie stanu strefy Schengen dokonuje się **strategicznego i kompleksowego przeglądu sytuacji** w strefie Schengen. Sprawozdanie jest wynikiem zintegrowanej analizy i zawiera spostrzeżenia oparte na dowodach, przez co przyczynia się do kształtowania spójnego i przyszłościowego programu polityki dla strefy Schengen. Zapewnia też utrzymanie uwagi politycznej w Radzie ds. Schengen, wspiera skuteczne ustalanie priorytetów i przyczynia się do bardziej skoordynowanego zaangażowania w kwestie związane ze strefą Schengen.

Strefa Schengen niezmiennie wykazuje się odpornością będącą wynikiem **wspólnych wysiłków** podejmowanych zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym, które **przynoszą konkretne rezultaty**. Skutkują one między innymi zmniejszeniem liczby przypadków nielegalnego przekraczania granic i wtórnych przepływów w strefie Schengen, zacieśnieniem współpracy transgranicznej oraz zwiększeniem liczby skutecznych powrotów osób niemających prawa do pobytu w UE.

Pomimo tych wymiernych osiągnięć oceny Schengen w dalszym ciągu wskazują na istnienie luk, które należy pilnie wyeliminować. Jest to szczególnie ważne w kontekście obecnego **niestabilnego otoczenia geopolitycznego** i coraz bardziej złożonej **sytuacji w dziedzinie bezpieczeństwa**, która wymaga przyjęcia zbiorowej odpowiedzialności za zapewnienie, aby strefa Schengen pozostała bezpieczna, zjednoczona i odporna.

Priorytety piątego cyklu Schengen (2026–2027) będą ukierunkowane na: konsolidację osiągnięć, wyeliminowanie pozostałych luk i zwiększenie gotowości do sprostania obecnym i przyszłym wyzwaniom. Wniosek Komisji dotyczący kolejnych wieloletnich ram finansowych (WRF) stanowi strategiczną okazję do dalszego wspierania trwałych i ukierunkowanych inwestycji w reformy przyczyniające się do prawidłowego funkcjonowania strefy Schengen.

Dzięki skupieniu uwagi na konsolidacji i gotowości UE będzie nadal wzmacniać jedno ze swoich najbardziej namacalnych osiągnięć: bezpieczną, zjednoczoną i odporną strefę Schengen w obliczu pojawiających się wyzwań.

2. SPRAWOZDANIE W SPRAWIE STANU STREFY SCHENGEN W 2026 R. CZAS KONSOLIDACJI

2.1. Zewnętrzny wymiar Schengen: strategiczne podejście do polityki wizowej UE

W 2025 r. strefa Schengen nadal była najczęściej odwiedzanym miejscem na świecie, do którego przybyło ponad 790 mln podróżnych. Państwa strefy Schengen wydały 10 mln wiz, a z prawa do bezwizowego wjazdu na jej terytorium korzystali obywatele ponad 60 krajów. **Wspólna polityka wizowa**, która jest pierwszą linią kontroli bezpieczeństwa

---

⁽¹⁾ Cykl Schengen opiera się na ramach, które przewidują roczną sprawozdawczość i działania następcze oraz obejmują następujące instrumenty: sprawozdanie w sprawie stanu strefy Schengen, w którym określa się główne priorytety polityczne i operacyjne, mające wyznaczać kierunek dyskusji prowadzonych na posiedzeniach Rady ds. Schengen odbywanych raz na kwartał; barometr Schengen+, który regularnie – dwa razy w roku – przedstawia obraz sytuacji w całej strefie na podstawie informacji przekazanych przez państwa członkowskie i agencje UE oraz tablicę wyników Schengen, por. przypis 60. Koordynator Komisji ds. Schengen wspiera ogólne funkcjonowanie cyklu w drodze zorganizowanej dwustronnej i wielostronnej współpracy z państwami członkowskimi.

w Unii, ma kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa Europy i pomaga zapobiegać nielegalnej migracji, przestępczości zorganizowanej i terroryzmowi. Ułatwia również dostęp do strefy Schengen osobom podróżującym w dobrej wierze i zapewnia wiarygodność w stosunkach z krajami partnerskimi, opartych na poszanowaniu unijnych przepisów i dostosowaniu się do nich.

W styczniu 2026 r. Komisja przyjęła pierwszą w historii **strategię wizową UE** ⁽²⁾, w której określono ramy polityki wizowej wspierającej długoterminowe interesy Unii, zwiększającej bezpieczeństwo w całej strefie Schengen, sprzyjającej dobrobytowi i konkurencyjności UE oraz umacniającej pozycję i odporność Unii na arenie międzynarodowej.

W strategii określono **ambitny program i konkretne działania**, które przyczynią się do wzmocnienia zewnętrznego wymiaru strefy Schengen. W tym cyklu Schengen przedmiotem największej uwagi będą opracowanie nowych ram oceny ze wskazaniem jasno określonych kryteriów przyznawania statusu bezwizowego krajom partnerskim, skuteczniejsza realizacja strategicznych interesów UE, a także przygotowanie ukierunkowanego przeglądu kodeksu wizowego w celu zwiększenia bezpieczeństwa UE. Aby jeszcze bardziej zwiększyć globalną konkurencyjność UE, strategia będzie również wspierać partnerstwa z kluczowymi krajami partnerskimi w celu lepszego kojarzenia talentów z całego świata z potrzebami unijnego rynku pracy. W tym kontekście otwarcie pierwszego europejskiego biura prawnego w Indiach ⁽³⁾ stanowiło ważny krok w kierunku przyciągnięcia talentów i wzmocnienia współpracy przynoszącej obopólne korzyści. Obecnie należy skupić się na tym, aby wypełniało ono swoje zadania, a także na powieleniu tego modelu i otwarciu europejskich biur prawnych u innych kluczowych partnerów.

Ponadto w strategii zapowiedziano ukierunkowane środki mające na celu wspieranie zdolności państw członkowskich do skutecznego zarządzania **procesem wydawania wiz**. Z ocen Schengen i działań monitorujących przeprowadzonych w 2025 r. wynika, że rozpatrywanie wniosków wizowych zasadniczo odbywa się w sposób rzetelny i istnieją ugruntowane procesy zapewniające wysoką jakość podejmowanych decyzji. Chociaż podjęto istotne kroki w celu skrócenia czasu oczekiwania na spotkania w sprawie wizy i rozpatrywania wniosków wizowych, konsulaty w niektórych miejscach nadal borykają się ze znacznymi opóźnieniami. W związku z tym wdrożenie strategii pomoże również państwom członkowskim w zarządzaniu dużą liczbą wniosków, zwłaszcza w okresach ich największego napływu, na przykład dzięki wdrożeniu systemów informatycznych na potrzeby zarządzania granicami, a także specjalnemu wsparciu udzielanemu przez Frontex w zakresie prowadzenia szkoleń dla urzędników konsularnych oraz pomocy w weryfikacji dokumentów i wykrywaniu przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów.

2.2. Zintegrowana granica zewnętrzna na rzecz bezpiecznej strefy Schengen

Utrzymanie bezpieczeństwa granic zewnętrznych strefy Schengen wymaga stałej czujności wobec zmieniających się zagrożeń geopolitycznych przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania praw podstawowych ⁽⁴⁾.

W połowie października 2025 r. państwa strefy Schengen zaczęły stopniowo wprowadzać **system wjazdu/wyjazdu (EES)**, jeden z najbardziej zaawansowanych systemów zarządzania granicami na świecie, który umożliwi rejestrację obywateli państw trzecich

---

⁽²⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie strategii UE w zakresie polityki wizowej, COM(2026) 43 final, 29 stycznia 2026 r.

⁽³⁾ Europejskie biuro prawne (<https://eu-legal-gateway.eu/>).

⁽⁴⁾ Rada Europejska, Posiedzenie Rady Europejskiej (19 marca 2026 r.) – Konkluzje, EUCO 1/26, 19 marca 2026 r.

oraz wymianę informacji w czasie rzeczywistym o tym, kto, kiedy i gdzie przekracza granice UE, a także informacji o odmowach wjazdu. Podczas sześciomiesięcznego stopniowego uruchamiania system wykazał wyraźne korzyści dla bezpieczeństwa obywateli UE, ponieważ uniemożliwił przestępcom, osobom podszywającym się pod innych i osobom posługującym się fałszywymi dokumentami przekraczanie granic pod fałszywą tożsamością lub przy użyciu fałszywych dokumentów. Od czasu jego uruchomienia państwa strefy Schengen zarejestrowały ponad 60 mln wjazdów i wyjazdów obywateli państw trzecich. Ponadto w systemie zarejestrowano ponad 30 000 przypadków odmowy wjazdu ze względu na niespełnienie warunków wjazdu. Spośród tych przypadków prawie 800 osób uznano za stanowiące zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego, a prawie 7 000 podróżnym odmówiono wjazdu z powodu przekroczenia dozwolonego okresu pobytu w strefie Schengen ⁽⁵⁾. Od czasu uruchomienia EES liczba codziennych kontroli odcisków palców w Systemie Informacyjnym Schengen (SIS) oraz automatycznym systemie identyfikacji daktyloskopijnej (AFIS) przeprowadzanych przez wszystkie państwa członkowskie wzrosła z około 17 000 do około 87 000.

W okresie stopniowego uruchamiania systemu EES zdecydowana większość państw strefy Schengen skutecznie go wdrożyła, przy czym większość państw przekroczyła wymagane progi rejestracji. Z możliwości tymczasowego zawieszenia funkcjonowania EES, w całości lub częściowo, skorzystano jedynie w ograniczonej liczbie przypadków. Niektóre państwa strefy Schengen napotkały trudności związane z infrastrukturą, na przykład z funkcjonowaniem systemów samoobsługi, zdolnością do pełnej rejestracji danych biometrycznych oraz spiętrzeniem ruchu lotniczego w określonych przedziałach czasowych.

10 kwietnia 2026 r. EES wdrożono w pełnym zakresie, ze wszystkimi funkcjami, na wszystkich przejściach granicznych w strefie Schengen. Ogólnie rzecz biorąc, EES działa skutecznie i przynosi zauważalne korzyści dla bezpieczeństwa UE. Aby jeszcze bardziej zoptymalizować wdrażanie EES, państwa członkowskie zachęca się do większego wykorzystywania automatyzacji na granicach ⁽⁶⁾, zapewnienia rozmieszczenia wystarczającej liczby funkcjonariuszy straży granicznej i osób zarządzających przepływem podróżnych oraz udostępnienia odpowiedniej infrastruktury, sprzętu, wytycznych i szkoleń. Jednocześnie Komisja, państwa członkowskie oraz zainteresowane strony z sektora transportu i turystyki będą nadal ściśle koordynować swoje działania, zwłaszcza w kontekście letniego okresu podróży.

Uruchomienie **Europejskiego systemu informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż** (ETIAS), które ma nastąpić niebawem, będzie kolejnym praktycznym krokiem służącym dalszemu wzmocnieniu ochrony granic zewnętrznych UE. Umożliwi to identyfikację i ocenę osób, które stanowią potencjalne ryzyko, oraz uniemożliwi im wjazd do strefy Schengen, przy jednoczesnym zachowaniu płynności podróży dla zdecydowanej większości odwiedzających. System ten wniesie wyraźną wartość dodaną dzięki usprawnieniu oceny ryzyka przed podróżą i umożliwieniu wcześniejszej identyfikacji potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa przed przybyciem na granicę zewnętrzną. Trwają przygotowania, a na szczeblu unijnym i krajowym podejmowane są skoordynowane wysiłki w celu zapewnienia skutecznego wdrożenia ETIAS. Wczesne zaangażowanie zainteresowanych stron z branży turystycznej ma kluczowe znaczenie dla powodzenia tego przedsięwzięcia.

Oprócz najnowocześniejszych systemów informatycznych należy zapewnić **silne i stałe zdolności w zakresie kontroli granicznej**, aby zagwarantować bezpieczeństwo naszych

---

⁽⁵⁾ Te dane liczbowe dotyczą okresu do 20 kwietnia 2026 r.

⁽⁶⁾ Obejmuje to korzystanie z punktów rejestracji wstępnej, bramek elektronicznych i aplikacji mobilnej „Travel to Europe” opracowanej przez Frontex.

wspólnych granic zewnętrznych. Zdolności te zależą od dostępności odpowiedniego sprzętu, a także od wystarczającej liczby dobrze wyszkolonych funkcjonariuszy straży granicznej na granicach zewnętrznych strefy Schengen. Chociaż w 2025 r. kilka państw członkowskich ⁽⁷⁾ wprowadziło usprawnienia i podjęło działania na rzecz zwiększenia poziomu zatrudnienia, utrzymujące się niedobory nadal wpływają na kluczowe funkcje ⁽⁸⁾ ze względu na niedostateczną dostępność zasobów i brak ustrukturyzowanych średnio- i długoterminowych strategii w zakresie zasobów kadrowych.

Chociaż konieczne są dalsze wysiłki na rzecz zwiększenia liczby przeszkolonych funkcjonariuszy straży granicznej, w 2025 r. Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex) udzieliła państwom członkowskim wsparcia w postaci 18 453 rozmieszczeń personelu stałej służby ⁽⁹⁾, który zapewnił pomoc operacyjną, techniczną i logistyczną w ramach 35 operacji w kluczowych państwach członkowskich ⁽¹⁰⁾. W 2026 r. Komisja przygotowuje wniosek ustawodawczy w celu dalszego wzmocnienia mandatu Fronteksu.

Odprawy graniczne

Wysokiej jakości kontrole graniczne na granicach zewnętrznych UE mają zasadnicze znaczenie dla zapobiegania poważnym zagrożeniom bezpieczeństwa, zanim dotrą one do strefy Schengen. Kilka państw strefy Schengen poprawiło jakość odpraw granicznych dzięki spójniejszej weryfikacji warunków wjazdu i zwiększonemu wykorzystaniu automatyzacji ⁽¹¹⁾. Niektóre państwa poczyniły pod tym względem znaczne postępy. Na przykład Rumunia z powodzeniem wdrożyła automatyzację procedur zgłaszania trafień – od bramek elektronicznych po odprawy graniczne drugiej linii – oraz zintegrowała krajowy system danych pasażera przekazywanych przed podróżą ze swoim systemem kontroli granicznej. Środki te umożliwiły przeprowadzanie skutecznych i wysokiej jakości odpraw granicznych.

Konieczne są jednak dalsze działania na rzecz poprawy skutecznego korzystania z unijnych i krajowych baz danych, wzmocnienia środków zwalczania przestępstw przeciwko wiarygodności dokumentów, zacieśnienia współpracy między agencjami oraz wdrożenia weryfikacji biometrycznej w celu wyeliminowania istniejących luk i zwiększenia bezpieczeństwa ⁽¹²⁾.

W 2025 r. przeprowadzono jedną niezapowiedzianą ocenę Schengen i stwierdzono poważne niedociągnięcia w zakresie zdolności państwa członkowskiego ⁽¹³⁾ do zarządzania swoimi granicami zewnętrznymi. Po przeprowadzeniu oceny organy państwa członkowskiego, przy wsparciu Fronteksu, rozpoczęły natychmiastowe działania naprawcze.

Ochrona granic

Połączenie solidnych odpraw granicznych i skutecznej ochrony granic zapewnia **najsukuteczniejszy poziom ochrony**. W ostatnich latach liczba wykrytych przypadków nielegalnego przekroczenia granic zewnętrznych UE stale malała i osiągnęła poziom

---

⁽⁷⁾ W szczególności w Czechach, Estonii, Grecji, Francji, Chorwacji, we Włoszech, na Malcie, w Austrii, Polsce i Rumunii.

⁽⁸⁾ W szczególności w Hiszpanii, na Łotwie, Litwie, w Portugalii, Słowenii i na Słowacji.

⁽⁹⁾ Obejmują one zasoby kadrowe kategorii 1, 2 i 3. Te same zasoby kadrowe mogą być rozmieszczane wielokrotnie, przy czym największa liczba rozmieszczeń w 2025 r. przypadła na wspólne operacje w Grecji, Hiszpanii i we Włoszech.

⁽¹⁰⁾ Frontex, 2025 w skrócie, (https://www.frontex.europa.eu/2025-in-brief/#under_hero_section).

⁽¹¹⁾ Na przykład: Bułgaria, Francja, Austria, Polska, Rumunia, Finlandia i Szwajcaria.

⁽¹²⁾ Na przykład: w Bułgarii, Grecji, Hiszpanii, Francji, na Węgrzech, w Portugalii i Słowenii.

⁽¹³⁾ Niezapowiedziana ocena Schengen przeprowadzona w Portugalii w grudniu 2025 r. wykazała poważne niedociągnięcia w przeprowadzaniu odpraw na granicach zewnętrznych w porcie lotniczym w Lizbonie.

poniżej 180 000, co stanowi dalszy spadek o ponad 25 % w porównaniu z 2024 r. ⁽¹⁴⁾. W kilku państwach strefy Schengen ⁽¹⁵⁾ wzmocniony nadzór przyczynił się do poprawy wskaźników wykrywalności, skrócenia czasu reakcji, ograniczenia nielegalnego przekraczania granicy i poprawy świadomości sytuacyjnej. Odcinek wschodniej granicy lądowej UE został również gruntownie wzmocniony dzięki zrównoważonym zintegrowanym działaniom w zakresie nadzoru wspieranym ze środków krajowych i unijnych. Dokonano znaczących inwestycji w zdolności w zakresie ochrony granic, w tym zakup nowego sprzętu, modernizację istniejącego sprzętu i zwiększone wykorzystanie zaawansowanych technologii, takich jak bezzałogowe statki powietrzne i bezzałogowe jednostki pływające, zmodernizowane zdolności radiowe i nowy sprzęt stacjonarny.

Pomimo tych postępów **zakres nadzoru i integracja systemów pozostają nierównomierne** w całej strefie Schengen, co wskazuje na luki w wyposażeniu, konserwacji i w planowaniu strategicznym. W kilku państwach członkowskich ⁽¹⁶⁾ nie ustanowiono jeszcze w pełni zintegrowanego podejścia do ochrony granic, w szczególności w odniesieniu do wczesnego wykrywania nielegalnych przyjazdów i oceny ryzyka w czasie rzeczywistym.

Podobnie, w świetle obecnych **zdolności krajowych i europejskich**, konieczne są dalsze postępy w kierunku osiągnięcia w pełni zintegrowanego i spójnego obrazu sytuacji, aby wzmocnić zdolność państw członkowskich do opracowywania kompleksowych i aktualnych danych wywiadowczych na temat przepływów migracyjnych, siatek przemytniczych i pojawiających się zagrożeń. Cel ten zostanie osiągnięty przez skuteczne wdrożenie europejskiego systemu nadzorowania granic (EUROSUR), technologicznego i operacyjnego szkieletu bezpieczeństwa granic UE. Przyczyni się to do poprawy zdolności strefy Schengen do radzenia sobie z nagłymi przyjazdami lub pojawiającymi się zagrożeniami bezpieczeństwa. Ścisła synergia między służbami granicznymi a Europolem ma również wzmocnić świadomość sytuacyjną i analizę ryzyka oraz poprawić wykrywanie transgranicznych zagrożeń przestępczych i terrorystycznych.

Wzmocnienie odporności naszych wspólnych granic zewnętrznych wymaga ściślejszej koordynacji między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w zarządzanie granicami, migracją i w powroty. Od czerwca 2026 r. nowa procedura kontroli przesiewowej na granicach zewnętrznych Unii umożliwi szybką identyfikację i ocenę wszystkich obywateli państw trzecich usiłujących nielegalnie przedostać się na terytorium Unii. W tym kontekście ważne jest, aby wszystkie państwa członkowskie były gotowe do wdrożenia nowych **przepisów dotyczących kontroli przesiewowej** w celu zapewnienia, aby wszystkie osoby podlegające kontroli przesiewowej były kierowane na odpowiednią ścieżkę proceduralną ⁽¹⁷⁾. Ramy te będą miały zasadnicze znaczenie zarówno dla bezpieczeństwa, jak i dla skutecznego zarządzania migracją w UE, a ich praktyczne stosowanie zostanie ocenione podczas ocen Schengen zaplanowanych na drugą połowę 2026 r.

Planowanie ewentualnościowe

⁽¹⁴⁾Frontex, „W 2025 r. liczba przypadków nielegalnego przekroczenia granicy w Europie spadła o 26 %, Europa musi pozostać przygotowana”, <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-irregular-border-crossings-down-26-in-2025-europe-must-stay-prepared-lyKpVb>.

⁽¹⁵⁾Takich jak Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Węgry, Norwegia, Polska, Rumunia i Finlandia.

⁽¹⁶⁾Na przykład: w Danii, Grecji, Francji, Chorwacji i Słowenii.

⁽¹⁷⁾Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1356 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/817 (Dz.U. L, 2024/1356, 22.5.2024).

Poczyniono znaczne postępy, ponieważ wszystkie państwa członkowskie opracowały **plany ewentualnościowe** na potrzeby zarządzania granicami w przypadku masowego napływu obywateli państw trzecich na granice UE. Ponadto zdecydowana większość państw członkowskich opracowała plany ewentualnościowe oparte na kompleksowych ocenach i scenariuszach ryzyka, przy czym tylko trzy państwa ⁽¹⁸⁾ są nadal w trakcie formalizowania takich planów, a sześć państw ⁽¹⁹⁾ nie przetestowało jeszcze wdrażania swoich planów ewentualnościowych.

Ramy gotowości tradycyjnie koncentrowały się na zarządzaniu granicami, należy w nich jednak lepiej uwzględnić inne powiązane procesy, w szczególności te dotyczące powrotów. Nadal występują różnice pod względem poziomu gotowości krajowej i coraz wyraźniej widać, że to, co mogło być odpowiednie w przeszłości, nie wystarcza już, aby sprostać dzisiejszym wyzwaniom, zwłaszcza w świetle trwającego kryzysu na Bliskim Wschodzie. Z ocen Schengen wynika, że większość państw strefy Schengen ⁽²⁰⁾ nadal musi w pełni zintegrować operacje powrotowe w oparciu o analizy ryzyka. Aby rozwiązać ten problem, planowanie ewentualnościowe musi nabrać bardziej europejskiego wymiaru, a ramy krajowe należy bardziej systematycznie dostosowywać do narzędzi i mechanizmów UE oraz należy je lepiej powiązać z planowaniem sąsiednich państw członkowskich. Umożliwi to szybszą, bardziej przewidywalną i bardziej skoordynowaną wspólną reakcję w przypadku pojawienia się presji.

Jednocześnie konieczne jest odejście od ram planowania mających w dużej mierze formalny charakter na rzecz systemów w pełni zintegrowanych z codzienną praktyką i zdolnych do wspierania szybkich i skoordynowanych działań w przypadku wystąpienia kryzysów. W ośmiu państwach strefy Schengen ⁽²¹⁾ plany krajowe nie przewidują możliwości wykorzystania wsparcia europejskiego, w jedenastu ⁽²²⁾ plany te nie uwzględniają koordynacji z Fronteksem, a dziesięć państw nie skonsultowało się z sąsiednimi państwami członkowskimi przy opracowywaniu planów awaryjnych ⁽²³⁾, aby umożliwić szybsze, bardziej przewidywalne i lepiej skoordynowane zbiorowe reagowanie w przypadku pojawienia się presji.

Ponadto Unia Europejska musi być przygotowana na potencjalne zagrożenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego UE ze strony byłych rosyjskich bojowników, którzy uczestniczyli w agresji na Ukrainę. W następstwie posiedzenia Rady Europejskiej, które odbyło się w marcu 2026 r., Komisja przygotowuje ocenę możliwych sposobów rozwiązania tego problemu.

Cykl Schengen 2026–2027 powinien nadal koncentrować się na zapewnieniu zintegrowanej granicy zewnętrznej na potrzeby bezpiecznej strefy Schengen. Obejmuje to wzmocnione planowanie ewentualnościowe i świadomość sytuacyjną, konsekwentne usprawnianie odpraw granicznych i ochrony granic, w tym przez pełne wykorzystanie systemów informatycznych, oraz zapewnienie skutecznego wdrożenia procedur kontroli przesiewowej.

2.2 Skuteczne systemy powrotów jako podstawa integralności strefy Schengen

Na przestrzeni lat powroty stały się głównym priorytetem, uznawanym za element stanowiący podstawę wiarygodności, skuteczności i trwałości całego systemu.

⁽¹⁸⁾ Grecja, Hiszpania i Austria.

⁽¹⁹⁾ Grecja, Hiszpania, Włochy, Niemcy, Austria i Szwajcaria.

⁽²⁰⁾ W szczególności: Belgia, Bułgaria, Czechy, Dania, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Islandia, Włochy, Cypr, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Malta, Polska, Portugalia, Słowacja i Szwecja.

⁽²¹⁾ Belgia, Czechy, Grecja, Hiszpania, Islandia, Norwegia, Szwajcaria i Szwecja.

⁽²²⁾ Belgia, Czechy, Dania, Estonia, Grecja, Hiszpania, Islandia, Włochy, Niemcy, Austria i Szwecja.

⁽²³⁾ Belgia, Dania, Grecja, Hiszpania, Islandia, Włochy, Malta, Niemcy, Słowenia i Szwecja.

Zapewnienie powrotu osób, które nie mają prawa do pobytu, jest zatem podstawowym warunkiem dobrego funkcjonowania strefy Schengen.

Nowe ramy prawne wspólnego europejskiego systemu powrotów

Wniosek Komisji dotyczący nowego rozporządzenia w sprawie powrotów ⁽²⁴⁾ odnosi się do kluczowych przeszkód strukturalnych zidentyfikowanych w poprzednich okresowych ocenach Schengen i w tematycznej ocenie Schengen z 2024 r. dotyczącej skuteczniejszych powrotów. Komisja z zadowoleniem przyjmuje rozpoczęcie negocjacji międzyinstytucjonalnych i jest gotowa poprzeć ostateczne porozumienie, które odpowie na potrzeby UE.

Jednocześnie koordynator ds. powrotów odegrał kluczową rolę w kształtowaniu bardziej spójnego i strategicznego podejścia UE do powrotów za pośrednictwem sieci wysokiego szczebla ds. powrotów, ponieważ promował systematyczną wymianę dobrych praktyk w zakresie powrotów do politycznie wrażliwych i priorytetowych państw trzecich, a także powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich stwarzających zagrożenie dla bezpieczeństwa. W szczególności poczyniono postępy za pośrednictwem Grupy Zadaniowej ds. Statystyki w celu poprawy monitorowania i zwiększenia wiarygodności danych dotyczących powrotów. Koordynator priorytetowo potraktował również zacieśnienie współpracy w zakresie małoletnich bez opieki, w tym przez wymianę informacji między państwami członkowskimi oraz analizę wspólnych podejść z krajami partnerskimi.

Usprawnienia operacyjne prowadzące do skuteczniejszych powrotów

Skuteczność polityki powrotowej mierzy się na podstawie wymiernych rezultatów osiągniętych w terenie. W 2025 r. w siedemnastu państwach strefy Schengen zaobserwowano nieznaczną tendencję wzrostową w zakresie skuteczności krajowych systemów powrotów ⁽²⁵⁾. Postępy te przełożyły się na **zwiększoną liczbę skutecznych powrotów** w 2025 r., która wzrosła o 19 % w porównaniu z rokiem poprzednim. Do tych postępów przyczyniły się krajowe reformy ustawodawcze, w tym reformy przyjęte w celu wdrożenia paktu o migracji i azylu. Frontex udzielił państwom członkowskim znacznego wsparcia w dziedzinie powrotów. W 2025 r. **Frontex** rozmieścił 140 specjalistów ds. powrotów ⁽²⁶⁾ i wsparł 63 500 skutecznych powrotów, co stanowi 42 % wszystkich powrotów i potwierdza utrzymującą się tendencję wzrostową obserwowaną w ostatnich latach.

Konieczne są dalsze działania we wszystkich państwach członkowskich, aby sprostać wyzwaniom związanym z terminowym wydawaniem decyzji nakazujących powrót, usprawnieniem procedur ⁽²⁷⁾ i wdrażaniem środków zapobiegających ucieczkom oraz niedozwolonemu wtórnemu przemieszczaniu się ⁽²⁸⁾. Jest to szczególnie ważne w przypadku osób, które mogą stwarzać ryzyko dla bezpieczeństwa, ponieważ wymaga to zaangażowania wielu organów, specjalistycznej wiedzy fachowej i środków

---

⁽²⁴⁾ Komisja Europejska, „Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii”, COM(2025) 101 final.

⁽²⁵⁾ Belgia, Dania, Niemcy, Estonia, Grecja, Hiszpania, Francja, Chorwacja, Islandia, Włochy, Cypr, Litwa, Luksemburg, Polska, Portugalia, Finlandia i Szwecja.

⁽²⁶⁾ Pomimo tej liczby nadal istnieją wyzwania związane z zaspokojeniem zapotrzebowania na rozmieszczenie specjalistów ds. powrotów ze względu na wysokie wymogi dotyczące znajomości języków i specjalistyczne umiejętności operacyjne.

⁽²⁷⁾ Na przykład: w Hiszpanii, we Włoszech, w Polsce i Portugalii.

⁽²⁸⁾ Na przykład: w Hiszpanii, Portugalii i Szwajcarii.

zapobiegających ucieczkom ⁽²⁹⁾. Oceny Schengen ujawniły rozbieżność między liczbą wydanych decyzji nakazujących powrót a liczbą wpisów dotyczących powrotów utworzonych w Systemie Informacyjnym Schengen, a także niespójne wprowadzanie wszystkich istotnych informacji do systemu ⁽³⁰⁾. Zasadnicze znaczenie ma zatem pełne wykorzystanie wpisów SIS dotyczących powrotów przez systematyczne uwzględnianie wszystkich istotnych informacji, takich jak dane biometryczne, fotografie i znaczniki bezpieczeństwa.

Dobrowolne powroty coraz częściej uznaje się za kluczowy element skutecznej i zrównoważonej unijnej polityki powrotowej. Chociaż niektóre państwa członkowskie ⁽³¹⁾ przyjęły bardziej proaktywne i dostosowane do potrzeb modele, nie wykorzystano jeszcze pełnego potencjału dobrowolnych powrotów przez ich spójne włączenie do krajowych ram powrotów ⁽³²⁾.

Państwa członkowskie podjęły działania na rzecz wzmocnienia **zdolności operacyjnych** związane ze wzmocnieniem ram szkoleniowych ⁽³³⁾, przydzieleniem dodatkowych zasobów kadrowych ⁽³⁴⁾ i usprawnieniem koordynacji między organami krajowymi ⁽³⁵⁾. Konieczne są dalsze wysiłki, aby zapewnić trwałą wpływ na wyniki operacyjne, w szczególności w przypadkach, gdy brak odpowiednich i wystarczających zdolności pozostaje jedną z kluczowych przeszkód w przeprowadzaniu powrotów ⁽³⁶⁾.

W kilku państwach członkowskich postępuje stopniowa **modernizacja narzędzi operacyjnych i systemów na potrzeby powrotów** ⁽³⁷⁾. Proces ten pozostaje jednak nieukończony. W szczególności w szeregu państw strefy Schengen ⁽³⁸⁾ nadal trwa usprawnianie systemów zarządzania sprawami dotyczącymi powrotów, co uwypukla potrzebę przyspieszenia transformacji cyfrowej w ramach przygotowań do kolejnego etapu ogólnounijnej cyfryzacji procedur powrotowych oraz zapowiedzianego na 2026 r. wniosku ustawodawczego Komisji w tej dziedzinie.

Procesowi powrotu muszą towarzyszyć silne i skuteczne **zabezpieczenia gwarantujące prawa podstawowe**. W 2025 r. odnotowano ogólną poprawę jakości tych zabezpieczeń i sposobu ich stosowania. Kilka państw członkowskich ⁽³⁹⁾ usprawniło swoje procesy wydawania decyzji nakazujących powrót, aby przestrzegać zasady *non-refoulement*, prawa do bycia wysłuchanym, przekazywania odpowiednich informacji oraz skutecznego dostępu do środków odwoławczych. Niemniej jednak konieczne są dalsze działania, aby skonsolidować i utrzymać te usprawnienia ⁽⁴⁰⁾, w tym w odniesieniu do systemów

---

⁽²⁹⁾Por. kompendium najlepszych praktyk z 2026 r. określonych w ramach mechanizmu oceny i monitorowania stosowania dorobku Schengen. Podczas oceny Schengen podejście Bułgarii polegające na systematycznym przesłuchiwanie zatrzymanych obywateli państw trzecich i sprawdzaniu ich w unijnych i międzynarodowych bazach danych w celu wykrycia potencjalnych zagrożeń dla bezpieczeństwa uznano za stanowiące najlepszą praktykę.

⁽³⁰⁾Zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 312 z 7.12.2018) państwa członkowskie są zobowiązane do utworzenia wpisu dotyczącego powrotu po wydaniu decyzji nakazującej powrót.

⁽³¹⁾Na przykład: Belgia i Włochy.

⁽³²⁾Na przykład: w Hiszpanii i Portugalii.

⁽³³⁾Belgia, Francja i Włochy.

⁽³⁴⁾Na przykład: we Włoszech, na Litwie i Malcie.

⁽³⁵⁾Na przykład w Finlandii.

⁽³⁶⁾W szczególności w Grecji, Hiszpanii i Portugalii.

⁽³⁷⁾W tym Francja i Cypr.

⁽³⁸⁾Takich jak: Belgia, Bułgaria, Dania, Niemcy, Grecja, Hiszpania, Islandia, Włochy, Łotwa, Liechtenstein, Luksemburg, Węgry, Malta, Portugalia, Słowenia i Słowacja.

⁽³⁹⁾Takich jak Belgia, Malta i Portugalia.

⁽⁴⁰⁾Na przykład: w Grecji i na Węgrzech.

monitorowania przymusowych powrotów ⁽⁴¹⁾ i procedur odwoławczych od decyzji nakazujących powrót ⁽⁴²⁾.

Skuteczny powrót obywateli państw trzecich pozostanie głównym priorytetem w cyklu Schengen 2026–2027. W 2026 r. zacznie obowiązywać nowa powrotowa procedura graniczna w ramach paktu o migracji i azylu. Istotne jest zatem, aby systemy krajowe były w pełni przygotowane do zapewnienia skutecznego i spójnego wdrażania paktu. Pełne i terminowe wdrożenie zaleceń z oceny Schengen odegra kluczową rolę w osiągnięciu tego celu.

2.3 Współpraca w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego

Współpraca w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego ma zasadnicze znaczenie dla strefy Schengen, ponieważ zapewnia środki służące utrzymaniu bezpieczeństwa i skuteczności egzekwowania prawa. Z ocen Schengen wynika jednak, że nadal istnieją pod tym względem pewne wyzwania.

Skuteczna i bezpieczna wymiana informacji

Wymiana informacji jest podstawowym elementem systemu bezpieczeństwa wewnętrznego Schengen. Szczególne postępy odnotowano w dziewiętnastu państwach członkowskich, które zgłosiły pełną transpozycję **dyrektywy w sprawie wymiany informacji** ⁽⁴³⁾, oraz w osiemnastu państwach członkowskich ⁽⁴⁴⁾, które ustanowiły krajowe systemy zarządzania sprawami zapewniające interoperacyjność z aplikacją sieci bezpiecznej wymiany informacji (SIENA). Oceny Schengen z 2025 r. wskazują jednak na istnienie luk między formalną transpozycją dyrektywy a skutecznością działań operacyjnych. W żadnym z pięciu państw członkowskich poddanych ocenie w 2025 r. ⁽⁴⁵⁾ pojedynczy punkt kontaktowy (SPOC) nie spełnił jeszcze w pełni wymogów dyrektywy, co doprowadziło do spowolnienia transgranicznej wymiany informacji, która przebiega również w sposób mniej ustandaryzowany i jest bardziej podatna na błędy niż zakładano.

Oceny Schengen wykazały, że funkcje SIS nie są w pełni wykorzystywane ⁽⁴⁶⁾. Na przykład nadal występują niespójności w systematycznym dołączaniu danych biometrycznych do wpisów w SIS, wdrażaniu i stosowaniu wyszukiwania odcisków palców przez wszystkie właściwe organy, w szczególności podczas odpraw granicznych i przez organy ds. migracji ⁽⁴⁷⁾, oraz udostępnianiu Europolowi informacji o trafieniach w SIS związanych z terroryzmem ⁽⁴⁸⁾. Z kolei państwa członkowskie, które zainwestowały

---

⁽⁴¹⁾ Na przykład: w Czechach, Niemczech, Hiszpanii, Islandii, Austrii i Portugalii.

⁽⁴²⁾ Belgia, Bułgaria, Czechy, Estonia, Grecja, Hiszpania, Chorwacja, Islandia, Włochy, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Węgry, Malta, Niderlandy, Norwegia, Austria, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Słowacja, Finlandia i Szwecja.

⁽⁴³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/977 z dnia 10 maja 2023 r. w sprawie wymiany informacji między organami ścigania, Dz.U. L 134 z 22.5.2023. Dyrektywa ustanawia zharmonizowane zasady odpowiedniej i szybkiej wymiany informacji między właściwymi organami ścigania do celów zapobiegania przestępstwom, ich wykrywania lub prowadzenia postępowań przygotowawczych w ich sprawie. Według stanu na kwiecień 2026 r. dziewiętnaście państw członkowskich zgłosiło pełną transpozycję dyrektywy, a cztery – częściową transpozycję. Uzasadnione opinie wydano w odniesieniu do pozostałych trzech państw członkowskich (Belgii, Estonii i Hiszpanii).

⁽⁴⁴⁾ Czechy, Niemcy, Irlandia, Grecja, Chorwacja, Włochy, Cypr, Łotwa, Liechtenstein, Litwa, Luksemburg, Niderlandy, Norwegia, Austria, Portugalia, Słowenia, Szwajcaria i Szwecja.

⁽⁴⁵⁾ Bułgaria, Austria, Rumunia, Słowenia i Szwajcaria.

⁽⁴⁶⁾ Belgia, Bułgaria, Grecja, Niderlandy, Norwegia, Austria, Polska, Portugalia, Słowenia, Słowacja, Finlandia i Szwecja.

⁽⁴⁷⁾ Niespójności obserwuje się na przykład w Czechach, Hiszpanii, Francji, Islandii, na Łotwie, Litwie, w Luksemburgu, na Węgrzech, Malcie, w Polsce, Portugalii, Słowenii i Szwecji.

⁽⁴⁸⁾ Nadal stanowi to problem we wszystkich państwach członkowskich z wyjątkiem Austrii.

w automatyzację i systematyczną integrację systemów zarządzania sprawami i krajowych baz danych, osiągając wyraźnie lepsze wyniki operacyjne ⁽⁴⁹⁾.

Występują także wyzwania strukturalne związane z **zasobami kadrowymi i zdolnościami technicznymi**. Kilka państw członkowskich ⁽⁵⁰⁾ boryka się z niedoborem personelu w swoich biurach N.SIS lub w biurach SIRENE ⁽⁵¹⁾ i w pojedynczych punktach kontaktowych, co negatywnie wpływa na ciągłość działania i jakość wymiany informacji.

Współpraca organów ścigania

Oceny Schengen konsekwentnie pokazują, że w całej strefie Schengen zasadniczo istnieją podstawy prawne i instytucjonalne transgranicznej współpracy organów ścigania, ale potencjał operacyjny tych organów pozostaje niedostatecznie wykorzystywany. Centra współpracy policyjnej są cennymi ośrodkami codziennej współpracy, ale nadal funkcjonują głównie jako ośrodki przekazywania informacji, a nie podmioty operacyjne ⁽⁵²⁾.

Ze **wspólnych operacji** wyłania się niejednolity obraz sytuacji. Współpraca transgraniczna między Austrią a Węgrami jest dobrym przykładem tego, w jaki sposób można połączyć różne narzędzia ⁽⁵³⁾ w jeden spójny system. Wspólne operacje w wielu państwach członkowskich mają jednak nadal charakter reaktywny i są uzależnione od partnerów. Liczba operacji obserwacyjnych i pościgowych prowadzonych za granicą jest stale mniejsza niż liczba takich operacji prowadzonych na terytorium danego państwa przez organy innych państw, a infrastruktura, która mogłaby zapewniać wspólną operacyjną świadomość sytuacyjną, jest w dużej mierze niedostępna.

Aby sprostać tym i innym wyzwaniom, w ścisłej współpracy z państwami członkowskimi Komisja powołała **nieformalną grupę ekspertów ds. transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania** w celu wymiany najlepszych praktyk, określenia wspólnych wyzwań i opracowania praktycznych rozwiązań. Na podstawie wyników prac tej grupy Komisja przygotowuje badanie mające na celu zidentyfikowanie aktualnie obowiązujących umów o współpracy, które zapewni podstawę do oceny, czy obecne ramy prawa miękkiego dotyczące transgranicznej współpracy organów ścigania są nadal odpowiednie. Staje się to coraz bardziej istotne, ponieważ apel zawarty w strategii bezpieczeństwa wewnętrznego UE ⁽⁵⁴⁾ o ustanowienie grupy wysokiego szczebla ds. przyszłości współpracy operacyjnej organów ścigania stanowi bezpośrednią odpowiedź na to, co konsekwentnie stwierdzano w ocenach Schengen: istniejące narzędzia są w dużej mierze solidne, ale wymagają mocniejszej podstawy prawnej. Jednocześnie przyszłe wnioski mające na celu wzmocnienie **mandatu Europolu** sprawią, że będzie on lepiej przygotowany do udzielania wsparcia operacyjnego państwom członkowskim, w tym przez ułatwianie analiz transgranicznych, intensywniejszą wymianę informacji i koordynowanie działań przeciwko zagrożeniom mającym wpływ na strefę Schengen.

⁽⁴⁹⁾Niemcy i Austria.

⁽⁵⁰⁾Bułgaria, Czechy, Dania, Estonia, Grecja, Hiszpania, Francja, Chorwacja, Islandia, Włochy, Cypr, Łotwa, Litwa, Luksemburg, Węgry, Malta, Niderlandy, Austria, Portugalia, Rumunia, Słowenia, Finlandia i Szwecja.

⁽⁵¹⁾SIRENE jest akronimem angielskiej nazwy „Supplementary Information Request at the National Entries” (wniosek o informacje uzupełniające na poziomie dostępow krajowych). Państwa członkowskie korzystające z SIS muszą utworzyć krajowe biuro SIRENE, działające 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, odpowiedzialne za wymianę informacji i koordynację działań związanych z wpisami w SIS.

⁽⁵²⁾Zalecenie Rady (UE) 2022/915 z dnia 9 czerwca 2022 r. w sprawie współpracy operacyjnej organów ścigania (Dz.U. L 158 z 13.6.2022).

⁽⁵³⁾Umowy dwustronne, wspólne centra koordynacyjne i EMPACT.

⁽⁵⁴⁾Komisja Europejska, „Komisja przedstawia ProtectEU – strategię bezpieczeństwa wewnętrznego” (https://home-affairs.ec.europa.eu/news/commission-presents-protecteu-internal-security-strategy-2025-04-01_pl).

Podstawą wszystkich tych działań jest potrzeba wypracowania wspólnej kultury zawodowej opartej na wzajemnym zaufaniu i umiejętnościach umożliwiających interoperacyjność. Komisja ocenia, w jaki sposób najlepiej wspierać **szkolenia organów ścigania** za pośrednictwem Agencji Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL). Wyeliminowanie luk w specjalistycznych obszarach, takich jak kryminalistyka cyfrowa, zgodne z prawem odszyfrowywanie i zaawansowana analiza danych, jest szczególnie ważne, ponieważ nowe technologie, w tym sztuczna inteligencja, znajdują coraz większe zastosowanie w przestępczości.

Sytuacja na granicach wewnętrznych

Strefa Schengen w znacznym stopniu przyczynia się do **prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego i dobrobytu gospodarczego** UE. Ponieważ towary, pracownicy i usługi przekraczają granice wewnętrzne bez przeszkód, regiony transgraniczne dobrze się rozwijają, a gospodarki krajowe zyskują dzięki zmniejszeniu obciążeń administracyjnych i korzyściom skali. Aby ocenić „efekt Schengen”, Komisja zleciła przeprowadzenie badania na temat korzyści płynących z Schengen i kosztów przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych, które zostanie opublikowane w drugiej połowie 2026 r.

W 2025 r. dziesięć państw strefy Schengen przedłużyło i utrzymało przywrócenie kontroli na swoich granicach wewnętrznych ⁽⁵⁵⁾ ze względu na obawy związane z migracją i bezpieczeństwem. Wynikają one między innymi z utrzymującej się niestabilności na kluczowych szlakach migracyjnych, wykorzystywania migracji jako broni przez wrogie podmioty państwowe oraz utrzymującej się presji ze strony transgranicznej przestępczości zorganizowanej.

W przypadku przywrócenia kontroli na granicach wewnętrznych istotne jest, aby państwa członkowskie podjęły działania w celu **ograniczenia wszelkich negatywnych konsekwencji dla pracowników i społeczności transgranicznych**. W związku z tym zorganizowany dialog koordynatora ds. Schengen z zainteresowanymi państwami członkowskimi, a także proces konsultacji rozpoczęty na podstawie zmienionego kodeksu granicznego Schengen ⁽⁵⁶⁾ odegrały ważną rolę, ponieważ przyniosły konkretne rezultaty w rozwiązywaniu problemu czasu oczekiwania na granicach wewnętrznych oraz poprawiły koordynację operacyjną i wymianę informacji. W większości przypadków przywrócenie kontroli na granicach wewnętrznych dotyczyło niesystematycznych kontroli wyrywkowych.

Chociaż kontrola na granicach wewnętrznych może odegrać pewną rolę w rozwiązywaniu problemów związanych z migracją i bezpieczeństwem, z którymi borykają się niektóre państwa członkowskie, dostępne są **bardziej wydajne i skuteczne alternatywy i rozwiązania**. W szczególności współpraca operacyjna, wymiana informacji i kontrole na terytorium mogą stanowić cenny substytut kontroli na granicach wewnętrznych, zwłaszcza w formie niesystematycznych kontroli policyjnych lub przy wykorzystaniu technologii mobilnej identyfikacji biometrycznej i śledzenia pojazdów ⁽⁵⁷⁾. Podejście operacyjne przyjęte przez Rumunię na jej granicach wewnętrznych z Węgrami i Bułgarią stanowi model, który można by powielić w innych państwach członkowskich. Łączy ono wspólne

---

⁽⁵⁵⁾ Komisja Europejska, „Tymczasowe przywrócenie kontroli granicznej” (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/temporary-reintroduction-border-control_pl).

⁽⁵⁶⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1717 z dnia 13 czerwca 2024 r. dotyczące zmiany rozporządzenia (UE) 2016/399 w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (Dz.U. L, 2024/1717, 20.6.2024).

⁽⁵⁷⁾ Zalecenie Komisji (UE) 2024/268 z dnia 23 listopada 2023 r. w sprawie współpracy między państwami członkowskimi w zakresie poważnych zagrożeń dla bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego na obszarze bez kontroli na granicach wewnętrznych (Dz.U. L, 2024/268, 17.1.2024).

operacje oparte na danych wywiadowczych, ukierunkowane kontrole policyjne oparte na analizie ryzyka, wspólne patrole i w pełni funkcjonujące centra współpracy policyjnej.

Szybka readmisję migrantów o nieuregulowanym statusie zatrzymanych na obszarach przygranicznych można osiągnąć dzięki zastosowaniu **procedury przekazania** – instrumentu wprowadzonego zmienionym kodeksem granicznym Schengen. Kilka państw członkowskich ⁽⁵⁸⁾ jest w trakcie uzgadniania praktycznych ustaleń dotyczących stosowania tej procedury, podczas gdy inne nadal opierają się na istniejących dwustronnych umowach o readmisji.

W przyszłości EES i zbliżające się rozpoczęcie stosowania instrumentów paktu o migracji i azylu znacznie wzmocnią warunki strukturalne umożliwiające stopniowe znoszenie kontroli na granicach wewnętrznych. Obie inicjatywy zapewnią państwom członkowskim narzędzia operacyjne do zarządzania presją migracyjną i presją w zakresie bezpieczeństwa na ich granicach zewnętrznych oraz do przeciwdziałania niedozwolonemu przemieszczaniu się w obrębie strefy Schengen.

Komisja podtrzymuje swoje zobowiązanie do przestrzegania zasad swobodnego przemieszczania się i bezpieczeństwa w całej strefie Schengen i niebawem wyda opinie zgodnie ze zmienionym kodeksem granicznym Schengen.

3. KLUCZ DO KONSOLIDACJI I TRWAŁEGO WDRAŻANIA: ZARZĄDZANIE STREFĄ SCHENGEN

Na wcześniejszych etapach integracji Schengen system mógł w dużej mierze funkcjonować dzięki ustalonym praktykom, praktycznej współpracy i silnemu domniemaniu zaufania między państwami członkowskimi. W rezultacie zarządzanie strefą Schengen, obejmujące wszystkie obszary i umożliwiające funkcjonowanie tej strefy, zazwyczaj odgrywało rolę wspierającą, a nie centralną, przy czym bieżące zarządzanie opierało się w większym stopniu na nieformalnej koordynacji niż na silnych wspólnych ramach politycznych.

Kontekst ten uległ zasadniczej zmianie. Obecnie strefa Schengen funkcjonuje w znacznie bardziej złożonym i wymagającym otoczeniu, ukształtowanym przez niestabilność geopolityczną, nowe zagrożenia bezpieczeństwa i przełomy technologiczne. W tym kontekście skuteczność i spójność strefy Schengen nie może już opierać się głównie na nieformalnych porozumieniach. Jak uznano w deklaracji schengeńskiej ⁽⁵⁹⁾, wzmocnienie strefy Schengen w obecnych warunkach wymaga bardziej ustrukturyzowanego i bardziej zbiorowego zarządzania, silniej zakorzenionego na szczeblu politycznym, zapewniającego jasność, koordynację i wspólny kierunek strategiczny. **Wzmocnienie krajowego zarządzania strefą Schengen** jest zatem kluczowym warunkiem zapewnienia, aby strefa Schengen mogła skutecznie reagować zarówno na obecne, jak i przyszłe wyzwania.

⁽⁵⁸⁾Oceny Schengen dotyczące Austrii, Rumunii i Słowenii potwierdzają, że nie rozpoczęto jeszcze negocjacji w sprawie wdrożenia tej procedury.

⁽⁵⁹⁾12 czerwca 2025 r. Rada przyjęła deklarację schengeńską, w której potwierdziła zobowiązanie państw członkowskich do zachowania integralności strefy Schengen; Rada Unii Europejskiej, Deklaracja schengeńska przyjęta 12 czerwca 2025 r. (<https://www.consilium.europa.eu/media/gjrnbywx/st10068en25.pdf>).

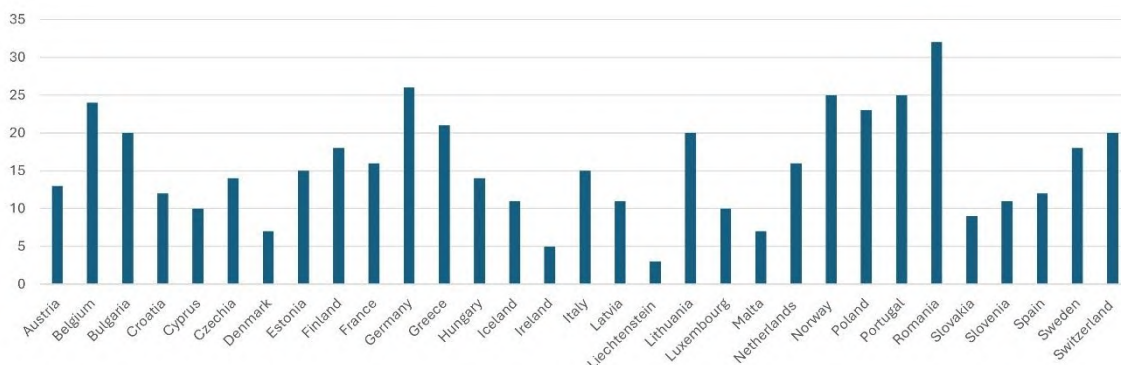
3.1 Wzmocnienie zarządzania strefą Schengen

Tablica wyników Schengen z 2025 r. ⁽⁶⁰⁾ przedstawia zróżnicowany obraz tego, w jaki sposób państwa członkowskie przyczyniają się do funkcjonowania strefy Schengen:

Zagregowana tablica wyników z grudnia 2025 r.

Chociaż postępy są widoczne w wielu obszarach, utrzymują się dysproporcje, co prowadzi do luk operacyjnych i luk w zakresie bezpieczeństwa. Jednocześnie brak konsekwencji w wypełnianiu obowiązków może prowadzić do osłabienia wzajemnego zaufania między państwami członkowskimi, co może wpływać na zbiorową siłę i jedność strefy Schengen ⁽⁶¹⁾. Podobnie jak w poprzednich latach, w 2025 r. mechanizm oceny i monitorowania stosowania dorobku Schengen odegrał kluczową rolę w określaniu obszarów wymagających poprawy i promowaniu kultury wspólnej odpowiedzialności wśród państw członkowskich. Mechanizm ten, w którym uczestniczy ponad 500 ekspertów ze wszystkich państw strefy Schengen, umożliwia skuteczną i terminową identyfikację niedociągnięć, a także najlepszych praktyk i innowacyjnych rozwiązań. Te najlepsze praktyki zebrano w specjalnym kompendium ⁽⁶²⁾, które może dostarczyć przydatnych rozwiązań i służyć jako źródło inspiracji dla państw członkowskich.

Liczba wybranych ekspertów w podziale na państwa członkowskie w 2026 r.

⁽⁶⁰⁾W zagregowanej tablicy wyników Schengen ocenia się i wizualizuje ogólne wdrażanie zaleceń wynikających z ocen Schengen dla wszystkich państw członkowskich należących do strefy Schengen. Zgodnie z metodyką uzgodnioną z państwami członkowskimi w grudniu 2023 r. tablica obejmuje sześć wymiarów polityki, z których każdy dotyczy kluczowych aspektów skutecznego funkcjonowania strefy Schengen. W oparciu o poszczególne tablice wyników Schengen, w których państwom członkowskim przypisuje się wyniki dotyczące poziomu wdrożenia zaleceń, wizualizacja ilustruje ogólny średni wynik w podziale na wymiary polityki w całej strefie Schengen.

⁽⁶¹⁾Terminowe składanie wysokiej jakości sprawozdań na temat środków zastosowanych w celu wyeliminowania niedociągnięć stwierdzonych podczas oceny jest niezbędnym warunkiem prawidłowego funkcjonowania mechanizmu oceny i monitorowania stosowania dorobku Schengen.

⁽⁶²⁾Dokument roboczy służb Komisji, „Kompendium najlepszych praktyk z 2026 r. określonych w ramach mechanizmu oceny i monitorowania Schengen”.

W ramach działań w zakresie oceny przeprowadzonych w 2025 r. ⁽⁶³⁾, w tym ukierunkowanych działań monitorujących ⁽⁶⁴⁾ i niedawno rozpoczętych dialogów na temat monitorowania Schengen ⁽⁶⁵⁾, podkreślono potrzebę wzmocnienia przez państwa członkowskie krajowych ram zarządzania strefą Schengen, zapewnienia skutecznej koordynacji, jasnego planowania strategicznego i pełnego dostosowania priorytetów krajowych, potrzeb operacyjnych i finansowania unijnego. Procesy te wzmocniły codzienne wdrażanie dorobku Schengen, któremu sprzyja stała wymiana informacji z koordynatorem ds. Schengen ⁽⁶⁶⁾.

Niektóre państwa członkowskie poczyniły znaczne postępy w tej dziedzinie – dwanaście państw członkowskich ⁽⁶⁷⁾ wyznaczyło krajowych koordynatorów ds. Schengen. Ponadto **pierwsza okresowa ocena Schengen dotycząca Rumunii** po jej pełnym włączeniu do strefy Schengen pokazała rezultaty wzmocnionego kompleksowego krajowego modelu zarządzania strefą Schengen, który zapewnia wysoki poziom gotowości dzięki zintegrowaniu rozwiązań instytucjonalnych, planowania strategicznego, krajowych mechanizmów kontroli jakości oraz koordynacji zarówno politycznej, jak i operacyjnej.

Pomimo tych postępów kilka państw członkowskich nadal mierzy się z poważnymi wyzwaniami związanymi ze skutecznym wdrażaniem zarządzania strefą Schengen. Ramy zarządzania strefą Schengen pozostają rozdrobnione, a obowiązki są rozproszone między wiele organów i brakuje jasnej centralnej funkcji koordynacyjnej. Odzwierciedla to szerszy schemat, w którym wdrażaniem dorobku Schengen nadal zarządza się w ramach odizolowanych ustaleń krajowych, przy niewystarczającej integracji obowiązków, koordynacji i nadzoru.

Skuteczne zarządzanie strefą Schengen rozpoczyna się od **silnych krajowych struktur zarządzania**, wykorzystujących działania już podjęte w ramach europejskiego zintegrowanego zarządzania granicami ⁽⁶⁸⁾. Najbardziej zaawansowane krajowe modele zarządzania wskazują na cztery kluczowe elementy. Po pierwsze, należy przyjąć **skoordynowane podejście** do krajowego zarządzania strefą Schengen, obejmujące mapowanie i łączenie wszystkich odpowiednich zainteresowanych stron, jasne określenie ról i obowiązków na szczeblu politycznym, administracyjnym i operacyjnym, ustanowienie formalnych mechanizmów koordynacji oraz wyznaczenie krajowego koordynatora ds. Schengen posiadającego wystarczające uprawnienia nadzorcze. Po

---

⁽⁶³⁾ W 2025 r. Komisja zrealizowała roczny program ocen skutkujący sporządzeniem sprawozdań krajowych dotyczących Schengen w odniesieniu do Bułgarii, Austrii, Rumunii, Słowenii i Szwajcarii, które zostaną wkrótce przyjęte. Komisja Europejska, „Ocena i monitorowanie stosowania dorobku Schengen” (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_pl).

⁽⁶⁴⁾ W Grecji, Francji, we Włoszech i na Cyprze.

⁽⁶⁵⁾ Dialogi te, mające na celu usprawnienie procesu oceny i monitorowania wdrażania norm Schengen przez państwa członkowskie, koncentrują się na wspieraniu zaangażowania i poprawie krajowego zarządzania strefą Schengen poprzez ustrukturyzowane dyskusje prowadzone przez koordynatorów krajowych, zajęcie się kluczowymi wyzwaniami, zapewnienie terminowej sprawozdawczości i działań następczych w związku z zaleceniami oraz ułatwianie wymiany technicznej służącej rozwiązaniu utrzymujących się problemów.

⁽⁶⁶⁾ Dzięki tym działaniom Komisja mogła również ocenić postępy poczynione przez państwa członkowskie. Po ostatnich ocenach sprawozdań z działań następczych przedłożonych przez państwa członkowskie Komisja – za pośrednictwem tych sprawozdań – zamyka plany działań Luksemburga, Portugalii i Szwecji w dziedzinie polityki wizowej, zgodnie z art. 21 ust. 3 rozporządzenia w sprawie mechanizmu oceny i monitorowania stosowania dorobku Schengen.

⁽⁶⁷⁾ Belgia, Bułgaria, Czechy, Francja, Chorwacja, Cypr, Łotwa, Litwa, Austria, Portugalia, Rumunia i Finlandia.

⁽⁶⁸⁾ Europejskie zintegrowane zarządzanie granicami ma na celu zapewnienie spójnego i skoordynowanego zarządzania granicami zewnętrznymi UE przez wspólne operacje, wspólne zasoby i partnerstwa strategiczne.

drugie, potrzebne są **kompleksowe i strategiczne ramy**, aby określić spójną średnio- i długoterminową wizję funkcjonowania strefy Schengen w oparciu o istniejące strategie sektorowe. Po trzecie, do osiągnięcia rzeczywistych rezultatów niezbędna jest **spójna wizja operacyjnych działań następczych**, która przekłada cele strategiczne na konkretne środki z jasnymi terminami, przydzielonymi obowiązkami i odpowiednimi zasobami oraz zapewnia ustrukturyzowaną realizację. Ponadto silnemu zarządzaniu na szczeblu krajowym muszą towarzyszyć **odpowiednie zdolności**, które umożliwią skuteczną realizację zobowiązań wynikających z dorobku Schengen. Dzięki podjęciu tych działań państwa członkowskie mogą zapewnić skuteczną odpowiedzialność krajową i wzmocnić spójność strefy Schengen na szczeblu UE.

Znaczenie tych kwestii wykracza poza indywidualne problemy krajowe, ponieważ siła strefy Schengen zależy od odpowiedzialności każdego państwa członkowskiego wobec pozostałych. Prawdziwa wartość ocen polega na ich zdolności do przekładania ustaleń na wspólne wnioski wyciągane na szczeblu europejskim. W 2026 r. Komisja będzie nadal wspierać państwa członkowskie w działaniach na rzecz wzmocnienia zarządzania strefą Schengen za pośrednictwem mechanizmu oceny i monitorowania stosowania dorobku Schengen, w tym przez działania oceniające w Niemczech, Belgii, Niderlandach i Liechtensteinie⁽⁶⁹⁾. Państwa członkowskie otrzymają również wytyczne i zasoby w celu wzmocnienia krajowych ram zarządzania, a także wsparcie finansowe w ramach specjalnego zaproszenia do składania wniosków dotyczącego Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej (IZGW).

3.2 Wdrażanie dorobku Schengen dzięki ukierunkowanemu finansowaniu unijnemu

Wzmacnianie krajowego zarządzania strefą Schengen powinno iść w parze ze strategicznym wykorzystywaniem funduszy UE. Jest to szczególnie ważne w przygotowaniach do kolejnych wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034. Wniosek Komisji w sprawie finansowania inicjatyw dotyczących Schengen na gruncie tych ram, choć nadal wymaga zgody Parlamentu Europejskiego i Rady, wprowadza większy nacisk na wyniki i strategiczne wykorzystanie finansowania unijnego. W tym kontekście **finansowanie unijne** przyczyni się do wspierania krajowego zarządzania strefą Schengen i działań w tej dziedzinie w sposób skoordynowany i ukierunkowany oraz w pełni dostosowany do priorytetów strategicznych określonych podczas ocen Schengen.

Ponieważ proces przygotowawczy do kolejnych WRF jest w toku, zasadnicze znaczenie ma połączenie reform strukturalnych określonych w ocenach Schengen i ogólnych priorytetów Schengen ustanowionych na cykl 2026–2027 z programowaniem finansowania unijnego w obszarze spraw wewnętrznych za pośrednictwem planów partnerstwa krajowego i regionalnego, aby przełożyć cele UE na krajowe programy inwestycji i reform.

3.3 Dokończenie budowy i rozszerzenie strefy Schengen

Strefę Schengen zaprojektowano jako wspólne ramy, w których wspólne przepisy, normy i obowiązki mają jednakowe zastosowanie we wszystkich uczestniczących państwach członkowskich.

W coraz bardziej złożonym kontekście geopolitycznym **Cypr** wnosi wyjątkowy wkład we wzmocnienie wspólnej świadomości sytuacyjnej w zakresie zagrożeń i możliwości w swoim regionie, a jednocześnie udostępnia swoje doświadczenia, które wzmocniają wspólną zdolność w obszarach granic, migracji i bezpieczeństwa. W tym kontekście

---

⁽⁶⁹⁾Komisja Europejska, „Ocena i monitorowanie stosowania dorobku Schengen – migracja i sprawy wewnętrzne” (https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/schengen/schengen-area/schengen-governance/schengen-evaluation-and-monitoring_pl).

w grudniu 2025 r. Komisja przeprowadziła działanie monitorujące Schengen, aby ocenić stan gotowości Cypru i wesprzeć kolejne działania w kierunku jego pełnego przystąpienia do strefy Schengen. W 2025 r. poczyniono znaczne postępy, ponieważ władze cypryjskie wdrożyły istotne reformy i środki zgodnie z najwyższymi standardami Schengen. **Irlandia** kontynuowała działania mające wykazać jej gotowość do pełnego stosowania tych części ram Schengen, które dotyczą bezpieczeństwa wewnętrznego strefy Schengen.

Równie konieczne jest dalsze pogłębianie zorganizowanego zaangażowania w stosunkach z partnerami objętymi procesem rozszerzenia. **Kraje kandydujące do UE są krajami kandydującymi do strefy Schengen**, dlatego należy zadbać o to, aby w procesie przystąpienia do UE systematycznie uwzględniano gotowość do przystąpienia do strefy Schengen. Pierwszym krokiem na drodze do członkostwa w strefie Schengen jest ustanowienie solidnych ram zarządzania strefą Schengen na szczeblu krajowym. Dlatego też Komisja **zintensyfikowała już współpracę z krajami objętymi procesem rozszerzenia**. W lutym 2026 r. Komisja wraz z Fronteksem i ekspertami z państw członkowskich zorganizowała pierwszą sesję informacyjną na temat zarządzania strefą Schengen dla krajów objętych procesem rozszerzenia. Inicjatywa ta, której gospodarzem była Czarnogóra, zapewniła praktyczne wytyczne dotyczące budowania skutecznych krajowych struktur koordynacyjnych. Potwierdziła również duże zainteresowanie ze strony krajów objętych procesem rozszerzenia i uwypukliła wartość dodaną wczesnego i zorganizowanego przygotowania. Jednocześnie w negocjacjach kładzie się większy nacisk na wczesne przygotowania do strefy Schengen, ścisłe monitorowanie opracowywania i wdrażania planów działań Schengen w krajach partnerskich objętych procesem rozszerzenia oraz zapewnianie pomocy technicznej dla poszczególnych krajów w celu wsparcia krajów kandydujących w tym procesie.

4 DALSZE DZIAŁANIA

Dzięki konsolidacji osiągnięć i wyeliminowaniu wszelkich utrzymujących się luk w strefie Schengen zachowana zostanie czujność i utrzymane zostanie dobre przygotowanie, ponieważ szybko zmieniające się warunki geopolityczne mogą znacząco wpłynąć na dynamikę migracji i bezpieczeństwa. W odniesieniu do cyklu Schengen 2026–2027 Komisja zwraca się do Rady ds. Schengen o zatwierdzenie poniższych priorytetów na następnym posiedzeniu w czerwcu 2026 r.

Priorytetowe działania wdrożeniowe na cykl Schengen 2026–2027

1. Wspieranie zewnętrznego wymiaru strefy Schengen

Na szczeblu UE:

- zaproponować **przegląd kodeksu wizowego** wraz z ukierunkowanymi środkami mającymi na celu zwiększenie bezpieczeństwa UE;
- zwiększyć **globalną konkurencyjność UE** przez dalszy rozwój wzajemnie korzystnych partnerstw z kluczowymi krajami w celu przyciągnięcia talentów na potrzeby innowacji.

2. Zapewnienie zintegrowanej granicy zewnętrznej, by strefa Schengen była bezpieczna

Na szczeblu krajowym państwa strefy Schengen muszą:

- przyspieszyć **cyfryzację** procedur i rozwój wielkoskalowych systemów informatycznych, w tym ich interoperacyjności; dalej skutecznie wdrażać system wjazdu/wyjazdu na wszystkich przejściach granicznych, w tym przez odpowiednie wdrożenie wszystkich funkcji, skrócenie czasu przetwarzania danych, zwiększenie liczby zautomatyzowanych rozwiązań na granicach oraz

poprawę rejestracji i jakości danych biometrycznych; zapewnić dobrze przygotowane uruchomienie ETIAS dzięki przeprowadzeniu odpowiednich testów i zapewnieniu niezbędnych zasobów;

- dalej poprawiać **jakość i skuteczność odpraw granicznych** przez pełne wykorzystanie istniejących systemów i ich interoperacyjności, a także dalszy rozwój krajowych zdolności w zakresie ochrony granic, w tym szkoleń i infrastruktury;
- zapewnić wysoki poziom **świadomości sytuacyjnej** i dogłębne zrozumienie zagrożeń i pojawiających się wyzwań przez konsolidację procesu kształtowania polityki opartego na dowodach i danych wywiadowczych;
- zapewnić skuteczne wdrożenie **rozporządzenia w sprawie kontroli przesiewowej** przez przydzielenie zasobów i zdolności, co obejmuje ustanowienie niezależnego mechanizmu monitorowania;
- wzmocnić i dalej rozwijać **planowanie ewentualnościowe** w celu zwiększenia zdolności reagowania w sytuacjach kryzysowych i zapewnienia większej gotowości przez promowanie bardziej europejskiego podejścia.

3. Zwiększenie skuteczności systemów powrotów

Na szczeblu krajowym państwa strefy Schengen muszą:

- zagwarantować skuteczne wdrożenie **powrotowej procedury granicznej**;
- wzmocnić niezbędne **zdolności operacyjne i narzędzia** wspierające proces powrotu i reintegracji, w tym wystarczające zdolności w zakresie procedur powrotu, a także zmodernizować narzędzia i systemy, takie jak zarządzanie sprawami dotyczącymi powrotów, oraz w pełni wykorzystać funkcje Systemu Informacyjnego Schengen;
- wykorzystać **wsparcie Fronteksu** i aktywnie reagować na wyzwania związane z zaspokojeniem potrzeb w zakresie rozmieszczenia specjalistów ds. powrotów.

4. Konsolidacja ram operacyjnych współpracy w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego

Na szczeblu UE:

- poczynić postępy w pracach **nieformalnej grupy ekspertów ds. transgranicznej współpracy operacyjnej organów ścigania** przez rozwiązanie takich kwestii, jak wspólne operacje, obserwacja transgraniczna i bezpieczna komunikacja;
- kontynuować **zorganizowany dialog wspierany przez koordynatora ds. Schengen** ze wszystkimi państwami członkowskimi, których dotyczą kontrole na granicach wewnętrznych lub na które kontrole te mają wpływ, z myślą o stopniowym znoszeniu kontroli.

Na szczeblu krajowym państwa strefy Schengen muszą:

- zakończyć prawne i operacyjne wdrażanie dyrektywy w sprawie wymiany informacji, w tym przez zapewnienie w pełni funkcjonujących **pojedynczych punktów kontaktowych** i promowanie **systematycznego korzystania z systemów informacyjnych Europolu**, takich jak SIENA;
- w pełni wykorzystać wszystkie **ulepszone funkcje** Systemu Informacyjnego Schengen;

- zaspokoić **potrzeby w zakresie zasobów kadrowych i zdolności technicznych**, w tym szkoleń i infrastruktury cyfrowej, aby sprostać potrzebom operacyjnym;
- **zmaksymalizować wykorzystanie** wszystkich instrumentów udostępnionych w **zmienionym kodeksie granicznym Schengen** w celu stopniowego znoszenia kontroli na granicach wewnętrznych; pogłębić inicjatywy współpracy regionalnej i wzmocnić wspólne zdolności operacyjne przez **rozszerzenie ram współpracy organów ścigania**.

5. Wzmocnienie zarządzania strefą Schengen

Na szczeblu UE:

- zapewnić konsolidację osiągnięć i realizację priorytetów określonych w niniejszym sprawozdaniu, w tym przez **bardziej systematyczne dyskusje o konkretnych krajach**, oraz z wykorzystaniem finansowania strategicznego na podstawie kolejnych WRF;
- zakończyć proces przystąpienia **Cypru** do strefy Schengen;
- zakończyć procedury niezbędne do pełnego wdrożenia przepisów Schengen mających znaczenie dla bezpieczeństwa wewnętrznego w **Irlandii**;
- dalej utrzymywać silne zaangażowanie we współpracę z **krajami objętymi procesem rozszerzenia**.

Na szczeblu krajowym państwa strefy Schengen muszą:

- **wzmocnić krajowe ramy zarządzania strefą Schengen** wykorzystując w tym celu zaawansowane krajowe modele zarządzania, pod nadzorem wyznaczonego krajowego koordynatora ds. Schengen.